

Finavia Oyj:n lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta HE 105/2021 vp

Lentoasemayhtiö Finavia Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta.

Suomen lentoliikenne on romahtanut pandemian takia, eikä se ole palautunut muiden Euroopan maiden kanssa samassa tahdissa. Suomi on edelleen Eurocontrolin julkaisemien raporttien mukaan muita Euroopan maita reilusti jäljessä lentoliikenteen palautumisessa*. Tilanteen pitkittyminen vaarantaa Suomen aseman lentoliikenteessä, Suomen kilpailukyvyn ja suomalaisten matkailuyritysten elpymisen.

Airport Council Internationalin 11.8. julkaiseman tiedotteen mukaan Suomen lentomatkustajamäärät ovat kohtuuttomien matkustusrajoitusten takia Euroopan maista alhaisimmalla tasolla verrattuna vuoteen 2019**. Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajamäärät ovat edelleen matalat. Elokuussa 2021 matkustajamäärät olivat noin 25 % matalammat verrattuna vuoden 2019 vastaavaan aikaan.

Lain voimassaolo

Finavia näkee, että lakia ei tule jatkaa ehdotetun mukaisesti vaan sen tulisi päättyä 15.10. Laki ei vastaa hallituksen sitoutumista yhteiskunnan avaamiseksi, eikä se ota huomioon rokotekattavuutta ja tautitilannetta. Näin olleen laki ei ole ajanmukainen.

Laki ei vastaa nykytilaa, jossa rokotekattavuus on noussut Suomessa nopeasti ja useassa Euroopan maassa rokotekattavuus on Suomea korkeampi. Laissa ei myöskään huomioida, että toimenpiteitä covid-19-todistusten tarkastamisessa tulee tehdä kohdennetusti ja riskiperusteisesti.

Tilanteessa, jossa hallitus päätyisi jatkamaan lain voimassaoloa, tulee seuraavat asiat ottaa huomioon.

1. Rajanylityspaikkojen hallitsematon ruuhkautuminen

Finavia on alusta asti alleviivannut, että kohtuuttomien terveysturvallisuustoimenpiteiden ylläpitäminen lentoasemilla aiheuttaa hallitsematonta ruuhkaa matkustajamäärien kasvaessa. Jo nyt rokotetodistusten tarkastus aiheuttaa ajoittain pitkiä jonoja ja ruuhkautumista. Matkustajamäärien

kasvaessa nykyisen toimintamallin ylläpitäminen on käytännössä mahdotonta. Terveysturvallisuustoimenpiteet rajanylityspaikoilla tulee suunnitella niin, että ne ovat tarkoituksenmukaisia niin terveysturvallisuuden kuin matkustamisen sujuvuuden osalta.

2. Todistuksen tarkastaminen tulee tehdä riskiperusteisesti ja tarkoituksenmukaisesti

Covid-19-todistusten tarkastustoiminta tulee toteuttaa riskiperusteisesti. Jo tällä hetkellä lentoliikenteessä valtaosa matkustajista saapuu Suomeen täyden rokotussarjan todistuksella. Kaikki matkustajat kattava covid-19-todistusten tarkastaminen niiden maiden osalta, joissa rokotekattavuus on korkealla tasolla, ei ole enää perusteltua.

Tähän mennessä tarkastustoiminta on määritelty kaikki matkustajat kattavaksi, eikä kohdentamistoimenpiteitä ole jostain syystä otettu käyttöön riskiperusteisesti, vaikka lakiteksti sen mahdollistaisi.

”tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomaisen vastaa 1 momentissa sekä 16 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen todistusten tarkastamisesta tarkoituksenmukaisessa laajuudessa covid-19-epidemian torjumiseksi. Kyseinen viranomaisen voi sopia todistusten tarkastamiseen liittyvien tehtävien siirtämisestä muun kuin viranomaisen hoidettavaksi, jos se on tarpeen kunnan tai kuntayhtymän muiden lakisääteisten tehtävien hoitamisen sekä siirretyn tehtävän vaatimien henkilöstövoimavarojen riittävyyden turvaamiseksi. Edellä 1 momentissa tarkoitettu todistus on Suomeen saavuttaessa pyynnöstä esitettävä kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle tai sen tehtävää hoitavalle henkilölle”.

3. Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin perusteena pitää olla maan rokotekattavuus

Valtioneuvoston asetuksessa poikkeuksista covid-19-todistuksen esittämiseen tai osallistumiseen covid-19-testiin määrittelyssä tärkeimpänä kriteerinä pitäisi olla maan rokotekattavuus. Finavia näkee, että asetuksen raja-arvolla 10/100 000/14 vuorokautta ei ole käytännön merkitystä, koska rokotekattavuus on noussut huomattavasti asetuksen voimaantulon jälkeen. Lisäksi nykyinen raja-arvo rajaa lähes kaikki maat pois poikkeuksista covid-19-todistusten esittämisvelvollisuuteen ja covid-19-testiin osallistumiseen.

Valtioneuvoston asetus ei helpota maahantuloprosessia rajanylityspaikoilla, koska matkustajat ohjataan joka tapauksessa erilliseen terveysturvallisuuden haastatteluun, jossa pyritään varmistamaan matkustajan alkuperäinen lähtömaa.

Finavia korostaa, että nykyiset terveysturvallisuuteen liittyvät toimenpiteet rajanylityspaikoilla vaativat erittäin merkittäviä terveydenhuollon resurssitarpeita. Matkustajamäärien kasvaessa resurssien saatavuus on erityisen suuri haaste ja tarkastustoiminta tulee aiheuttamaan ruuhkia, jos tarkastustoiminnassa ei siirrytä kohdennettuun riskiperusteiseen malliin.

Finavia Oyj

Katja Siberg
viestintäjohtaja

*<https://www.eurocontrol.int/publication/eurocontrol-comprehensive-assessment-covid-19s-impact-european-air-traffic>

**<https://www.aci-europe.org/press-release/334-first-half-of-2021-data-shows-passenger-traffic-in-downward-spiral-year-on-year.html>